

14. februar 2023

Høringsvar vedr. regeringens holdning til EU Kommissionens forslag om begrænsning af bevidst tilsat mikroplast

Miljøministeriet har den 10. februar med meget kort varsel sendt regeringens rammenotat vedr. begrænsning af bevidst tilsat mikroplast i EU's kemikalielovgivning REACH i høring.

Vi takker for muligheden for at indgive høringssvar, men finder den korte høringsfrist på to arbejdsdage i skolernes vinterferie meget u hensigtsmæssig.

Rammenotatet omhandler den danske regerings holdning til EU Kommissionens forslag om at begrænse den bevidste tilsætning af syntetiske polymermikropartikler (mikroplast) i forbrugerprodukter. Baggrunden for forslaget er ifølge EU Kommissionen de potentielle risici, som mikroplastpartikler udgør for både miljøet og menneskers sundhed¹.

Vi vil starte med nedenfor at fremhæve argumenterne fra EU's side for, hvorfor man ser tilsat mikroplastik som en så alvorlig miljø- og sundhedstrussel, at man ønsker at begrænse den bevidste tilsætning af mikroplast til en række produkter. I lyset af disse meget tungtvejende argumenter for, at udledningen af mikroplast bør begrænses, ærgrer det os, at den danske regering lægger op til at ville udvande EU Kommissionens forslag med hensyn til forbuddet mod gummigranulat i kunstgræsbaner samt at den danske regering ikke er mere ambitiøs, når det kommer til reguleringen af tilsat mikroplastik i kosmetikprodukter.

- **Mikroplastpartikler er bittesmå, hvilket gør dem særligt nemme for mennesker og dyr at indtage.** Derfor gør det også partiklerne særdeles egnede til at vandre gennem fødekæder. Dette ser vi resultatet af, når forskningsstudier har påvist mikroplastik i flere områder af menneskekroppen samtidig med, at mikroplastik er dokumenteret i både det mad vi henter fra havet og det vi dyrker på land².
- **Mikroplastpartikler kan ikke nedbrydes og forsvinder derfor aldrig fra naturen og miljøet.** Det betyder, at hver gang der udledes mere mikroplastik, bidrager det til en ophobning i miljø, natur, dyr og mennesker, som vi ikke kender konsekvenserne af. Dog ved vi, at planeten allerede har nået sin grænse for kemikaliefurening³, som mikroplastudledning bidrager yderligere til - i dette tilfælde bl.a. i form af PAH'er samt tungmetaller. På baggrund af risikoen for disse "kumulative effekter" peger EU på behovet for at anlægge et forsigtighedsprincip, hvor man kraftigt begrænser udledningen af mikroplastik ved at fjerne den bevidst tilsatte mikroplastik fra en række forskellige produkter.
- **Enorme mængder mikroplastik udledes til miljøet.** EU's kemikalieagentur har foretaget beregninger på udledningen af mikroplastik på en række forskellige sektorer, og den samlede udledning fra alle sektorer fastslås til at være 36.000 ton mikroplastik

¹ [EU Kommissionen](#), 2022. [ECHA](#), 2019, s. 8.

² [Forskningsoverblik, Plastic Change](#), 2023.

³ [Videnskab.dk](#), 2022.

årligt. Det svarer til omkring 10 milliarder plastikflasker, der udledes til miljøet hvert år⁴.

Regeringen bør støtte forbud mod gummigranulat fra bildæk i kunstgræsbaner

I regeringens rammenotat fremgår det som regeringens holdning, at det fortsat bør være tilladt at bruge mikroplast i form af syntetisk gummigranulat fra udtjente bildæk som fyldmateriale i kunstgræsbaner til boldspil. I stedet ønsker regeringen at indføre krav om, at der på kunstgræsbaner med syntetisk gummigranulat indføres passende foranstaltninger, som hindrer udledningen af mikroplast til naturen.

Denne holdning er vi helt uforstående over for - og mangler desuden dokumentation for regeringens udsagn. Når det kommer til kunstgræsbaner, er der meget tungtvejende argumenter for ikke at benytte mikroplast i form af syntetisk gummigranulat fra udtjente bildæk som fyldmateriale.

EU's risikovurderingskomité (RAC) anbefaler således meget klart et fuldt forbud mod gummigranulat som infill, fordi kunstgræsbaner er den største kilde til udledning af bevidst tilsat mikroplastik til miljøet⁵. Dette er endda på baggrund af to gennemgange af litteraturen, efter de blev forpligtet til at medtage ekstra dokumentation fremlagt af branchen. Dette ledte altså blot til samme konklusion - anbefaling om et fuldt forbud. Samtidig fastslår RAC, at der er for stor usikkerhed omkring virkningen af sikkerhedsforanstaltninger som alternativ til et forbud. Her nævner den danske regering, uden kildeangivelse, nogle studier, der viser, at foranstaltninger som bander, riste ved ind- og udgang og opmærksomhed fra spillernes side kan reducere udledningen af mikroplast fra kunstgræsbaner med mere end 90%. De studier er vi meget interesserede i at se, da de jo taler direkte imod vurderingen fra EU's risikovurderingskomité.

I tillæg til ovenstående bør også de mulige sundhedsmæssige konsekvenser, som EU Kommissionen lægger til grund for forslaget, tages alvorligt af den danske regering. Ud over det enorme bidrag til udledning af mikroplastik til miljø og natur, som bidrager til kemikaliefurening, sætter økosystemer under pres, truer biodiversiteten og ender i vores fødekæder og i menneskekroppen, så er der også en særlig grund til bekymring for netop gummigranulaten fra bildæk, der indeholder skadelige kemikalier. Bildæk indeholder blandt andet PAH'er, som er en gruppe af stoffer, der er meget sundhedsskadelige, herunder kræftfremkaldende, og desuden 6PPD samt en række tungmetaller⁶. Ud over den åbenlyse mikroplastikforurening, som gummigranulatet medfører, så er flere af PAH'erne, som tidligere nævnt, kræftfremkaldende.

⁴ [ECHA, Annex XV Restriction Report](#), 2019, s. 10.

⁵ [ECHA](#), 2020

⁶ [Marsili et al., J Environ Anal Toxicol](#), 2014

EU's Videnskabelige Komité for Fødevarer anbefaler, at indholdet af PAH i fødevarer ikke bør kunne måles⁷. Hvis det findes i en målbar mængde, er fødevareren uacceptabel. Og grænseværdierne for PAH i legetøj og småbørnsudstyr er henholdsvis 1 og 0,5 mg/kg⁸, hvilket prøver fra kunstgræsbaner, taget i forskningsmæssig sammenhæng, langt overskrider⁹. Disse grænseværdier i produkter til børn er opstillet for plast- eller gummibestanddele, der kommer i enten langvarig eller gentagen kortvarig berøring med hud eller mundhule. En gentagen kortvarig berøring er netop hvad børn er udsat for på en kunstgræsbane med fyld af SBR-gummi fra udtjente bildæk.

Regeringen påpeger desuden, at forslaget vil have konsekvenser for fremtidens kunstgræsbaner, som i Danmark udgør en vigtig del af det danske foreningsliv og har stor betydning for idræts- og kulturlivet og i sidste ende folkesundheden. Her må vi fremhæve den seks år lange indfasningsperiode efter forslagets vedtagelse, som bør give rig mulighed for at afsøge de mange alternativer til infill af gummigranulat fra gamle bildæk. EU's forslag - eller debatten i øvrigt - omhandler jo ikke et forbud mod kunstgræsbaner, men et forbud mod infill af gummigranulat fra udtjente bildæk i kunstgræsbaner - det såkaldte SBR-gummi. Der findes, som regeringen selv nævner, en del alternativer til gummigranulat¹⁰, herunder alternativer, som man med sikkerhed kan afskrive en negativ miljøeffekt; non-infill baner samt baner fyldt med sand. Det er i denne sammenhæng også afgørende at sondre mellem forskellige baners brug; *i*) intet behov for FIFA certificering (breddeidræt, som der er allermest af i Danmark - herunder baner på skoler og ved institutioner), *ii*) FIFA Quality eller *iii*) FIFA Quality Pro. For de første to certificeringer kan der anvendes hhv. non-infill og sand. For den sidstnævnte er der andre alternativer til SBR-gummi, fx kork, som flere kommuner løbende tager i anvendelse¹¹. Altså kan danske børn, unge og voksne idrætsudøvere også efter et forbud anvende kunstige fodboldbaner, blot med en anden type infill.

Regeringen påpeger ligeledes, at forslaget vil have betydning for den nuværende praksis for genanvendelse af bildæk, og at det kan have negative konsekvenser for klimaet, hvis dækkene ikke kan genanvendes til granulat til fyldmateriale i kunstgræsbaner. Regeringen skriver, at der er risiko for, at dækkene i stedet forbrændes, som med usikkerhed anslås at resultere i en merudledning af CO₂ på op til 0,03 mio. tons årligt i 2030. Dette må vi ganske enkelt påpege som værende en særdeles uambitiøs tilgang til den cirkulære økonomi, klimatilpasningen og affaldsbehandlingen i Danmark, hvis man - trods både miljømæssige og potentielt sundhedsskadelige konsekvenser - ikke er villig til at finde en anden anvendelse af dækkene, hvor de ikke udledes til miljøet eller udsætter mennesker for sundhedsfare. At kalde den nuværende praksis for cirkulær økonomi læner sig op af greenwashing-begrebet. Regeringens holdning vil bibeholde branchen i et limbo af manglende udvikling. I stedet bør der skabes incitament for branchen, så bildæk på sigt kan indgå i en reel cirkulær økonomi. Det er

⁷ [Fødevarestyrelsen](#), leksikon.

⁸ [Miljøstyrelsen](#), 2017.

⁹ [Schneider et al., ERASSTRI - European Risk Assessment Study on Synthetic Turf Rubber Infill](#), 2020.

¹⁰ [Fidra](#), 2023. [Syberg & Foss Hansen](#), 2020.

¹¹ [Politiken Idrætsmonitor](#), 2023.

desuden afgørende for en reel cirkulær økonomi, at det nøje overvejes, hvilke nyttiggørelser (eller mangel på samme), der kan opnå støtte via en gebyr/tilskudsordning. Der bør lægges mere vægt på reelt genbrug, og dette bør underbygges i gebyr/tilskudssystemet. Her påtænkes særligt regummiering, som kan forlænge bildæks levetid ved at tilføre et nyt slidlag til det eksisterende dæk. Denne form for genbrug/genanvendelse skal prioriteres højest og have den største støtte.

Desuden er dæk en del af det kommende Ecodesign for Sustainable Products Regulation, som over de næste år forhandles i EU¹². Dæk er inkluderet i den første arbejdsplan. Her vil der bl.a. blive stillet krav til holdbarhed, genbrugelighed, tilstedeværelsen af problematiske stoffer samt mulighed for genvinding af materialer - alt sammen parametre, som kommer før genanvendelse (hvor vi endog vil stille spørgsmålstejn ved, om anvendelsen af dæk i dag kan falde under definitionen af genanvendelse). Denne kommende forordning skal branchen hjælpes til at være forberedt på, hvilket regeringens negative holdning til et forbud mod bildæk som gummigranulat desværre slet ikke bidrager til.

Overgangsperioder på op til 12 år er uambitiøst og udokumenteret

EU Kommissionens forslag indeholder lange overgangsperioder for bestemte sektorer, herunder 12 år for læbe- og negleprodukter samt make-up. Her må vi minde om de mange hundrede tusind tons mikroplastik, der på europæisk plan udledes til miljøet hvert år alene fra de produkter, hvor der er bevidst tilsat mikroplastik i. For hvert år udledningen fortsætter, skader det miljøet og naturen, påvirker vores fødevarerforsyning og potentielt vores sundhed. Derfor bør enhver overgangsperiode være grundigt dokumenteret og retfærdiggjort, hvilket ikke kan siges at være tilfældet med den 12 års overgangsperiode for læbe-, negle-, og make-up-produkter. Det fremgår af regeringens notat, at regeringen støtter den lange overgangsperiode af hensyn til erhvervslivet, men vi savner at høre de gode argumenter herfor. Argumenter for så lange overgangsperioder plejer at omhandle den bæredygtige omstilling, eller at produkterne er inden for sundhedssektoren - ingen af delene kan siges at omfatte de produktgrupper, der her er omfattet af overgangsperioden på 12 år. Vores anbefaling vil være, at overgangsperioden forkortes til maksimalt seks år for de to sektorer. Desuden er der i Kommissionens forslag en u hensigtsmæssigt lang overgangsperiode for plantebeskyttelsesmidler på otte år, ligeledes uden dokumenteret behov for en særligt lang overgangsperiode for netop denne sektor. Her vil vi også anbefale en overgangsperiode på maksimalt seks år.

Øvrige bemærkninger:

- **Der bør ikke være en nedre grænse for størrelsen på plastpartikler omfattet af lovgivningen.** Nanoplastik er plastpartikler på mindre end 0,001 mm., der grundet deres meget lille størrelse udgør en endnu større trussel mod miljøet - og potentielt folkesundheden - end mikroplastik. Derfor er det vigtigt og godt, at EU Kommissionens

¹² [EU Kommissionen](#), Sustainable Products Initiative, 2022.

forslag omfatter alle typer mikro- og nanoplast, hvilket regeringen bør bakke om. Vi opfordrer til, at det fastholdes, at der ikke er en nedre grænse for størrelsen på plastpartikler omfattet af forslaget.

- **(Bio)nedbrydelige polymerer, vandopløselige polymerer og flydende polymerer bør ikke undtages.** Ifølge EU Kommissionens forslag skal vandopløselige og flydende polymerer ikke omfattes af forslaget, fordi de vurderes ikke at bidrage til de beskrevne risici. Denne konklusion tager dog ikke højde for de bekymringer, der rejses af både EU's risikovurderingskomité¹³ og i videnskabelige studier¹⁴. Ligeledes foreslår EU Kommissionen at undtage bionedbrydelige polymerer på trods af de spørgsmål og bekymringer, der er omkring bionedbrydeligheden i miljøet samt de mulige skadevirkninger fra kemikalier og partikler i bionedbrydelige polymerer. Vi opfordrer til, at denne undtagelse ikke støttes af den danske regering, da der er risiko for, at det vil påvirke anden plastik-relateret lovgivning, og fordi usikkerhederne omkring bionedbrydeligheden bør tages alvorligt.
- **Afrapporteringskrav bør skærpes.** EU Kommissionens forslag indebærer en to års transitionsperiode for transportører af plastikpiller (pellets) til at begynde at afrapportere deres tab af pellets. Dette giver ingen mening, idet Operation Clean Sweep¹⁵, hvor plastindustrien selv har forpligtet sig til identificere læk og indrapportere tab af plastikpiller, har været implementeret i Europa siden 2015. Derfor bør industrien uden besvær kunne påbegynde indrapporteringen når lovgivningen træder i kraft.

Alt i alt håber vi meget, at regeringen vil øge ambitionsniveauet i denne sag.

Med venlig hilsen

Malene Høj Mortensen, public affairs-rådgiver, Plastic Change.

Lone Mikkelsen, seniorrådgiver, Rådet for Grøn Omstilling.

Claus Jørgensen, projektchef, Forbrugerrådet Tænk.

Mette Hoffgaard Ranfelt, miljøpolitisk chefrådgiver, Danmarks Naturfredningsforening.

¹³ [RAC](#), Opinion, juni 2020.

¹⁴ Se fx: Arp HPH, Knutsen H., 2020: [Could We Spare a Moment of the Spotlight for Persistent, Water-Soluble Polymers?](#)

¹⁵ <https://www.opcleansweep.eu/>